

TUINKABOUTER MAGAZINE

Mei-Juni 2014

Beste medekabouters,

Terwijl jullie dit magazine lezen, zit ik lekker op Madeira om bij te komen van alle drukte van de afgelopen maanden. Vrijwel alles is gezaaid, zomerbollen zijn gepoot en de zaailingen zijn uitgeplant. Hopelijk leven ze nog als ik weer terugkom.

Wil je lezen wat ik op Madeira allemaal meemaak, naast het zoeken naar zaden en bijzondere planten? Lees dan mijn [vakantieblog](#).

Het is in de afgelopen maanden superdruk geweest met bestellingen. Daardoor was de wachttijd veel langer dan normaal. Dat is nu gelukkig voorbij. Hier vind je de [webwinkel](#). Je kunt er het hele jaar terecht!

In deze editie een mengelmoesje van onderwerpen: de rozentuin, efficiënt watergeven, tuinkabouter-latijn, zomerbollen top-10, tuinkalenders voor mei en juni, sierkersen, loze beloftes, Ijsheiligen, schaduwtuinen, bestrating, groenesoepvijvers, zomerkoninkjes, hooikoorts, witlof en ongeluksbrengers.

Veel leesplezier!

Tuinkabouter

De Rozentuin

Traditionele rozentuinen zijn een nogal formele bedoening. Dat heeft echter ook zijn charme: de bedden zijn vaak aangelegd in geometrische patronen, met grintpaden, buxushaagjes, rozenbogen en prieeltjes. Maar het kan ook minder statisch door de buxus te vervangen door lavendel, rozemarijn of andere mediterane struikjes. Ook het vervangen van grintpaden door ouderwetse kinderkopjes, het toepassen van een los beplantingsschema en het gebruik van ornamenten die zijn gemaakt van wilgenteen geven meteen een heel ander effect.

Puristen planten alleen rozen in een rozentuin. Meer creatieve tuinders introduceren voorjaarsbollen, luchtig groeiende vaste planten en laagblijvende eenjarigen.

Alles kan, zolang de rozen er niet door worden gehinderd. Als je van verandering houdt, plant je alle rozenstruiken in grote containers, dan kun je het beplantingsschema steeds veranderen.

Vorbereiding:

Als je eenmaal besloten hebt om van je tuin een rozentuin te maken, dan moet je eerst nadenken over de vorm van de tuin, het visuele effect, de geur en de seizoenen van de rozen bloeien:

- Reeds bestaande beplanting: Rozen zijn intolerant voor wortelconcurrentie. Grote bomen en struiken zullen moeten worden verwijderd.
- Ligging van de tuin: Een zekere mate van luchtcirculatie is belangrijk, maar te veel wind is nadelig.
- Hoeveel zon is er per dag? Rozen zijn zeer specifiek in hun behoeften. Vroeg in de ochtend zon is beter dan aan het eind van de middag, omdat de bloemen langer meegaan onder koelere omstandigheden.
- Op wat voor grond tuinier je? Rozen houden van vruchtbare grond. Goede drainage is belangrijk. Als de bodem voortdurend vochtig is, overweeg dan het toevoegen van drainage-tegels of het verhogen van de plantbedden met 8 tot 10 centimeter boven de grond. Grond kan worden verbeterd door toevoeging van organisch materiaal.
- Het karakter van de tuin: wil je klassiek met buxushaagjes en grind, of toch liever een romantische "wilde" tuin?
- Gewenst effect: Welke kleuren, vormen, het hele jaar door een beetje bloei, of alles tegelijkertijd voor een overweldigende indruk?
- Geur: oudere rozensoorten geuren maar de bloei is minder. Moderne soorten bloeien schitterend, maar geuren niet.
- Maak een budget, dit soort tuinen loopt nogal eens uit de hand!

Het opstellen van een beplantingsplan doe je op ruitjespapier, op schaal. Experimenteer met kleurenschema's, hoogte van planten, soorten planten en afmetingen van paden, plantvakken, borders etc. Neem hiervoor de tijd, een goede planning is immers het halve werk.

Soorten rozen:

Er zijn veel soorten rozen. Groot- en kleinbloemige, trosrozen, laagblijvende of klimmers. Bij het ontwerpen van een rozentuin moet je rekening houden met de groeiwijze van de verschillende types:

- Grootbloemige rozen of theerozen. Grote bloemen aan een stevige steel. Geschikt voor rozenperken. Veel van deze soorten kunnen als snijroos gebruikt worden. Plantafstand 50 cm (4 per m²).
- Trosrozen. Meerdere bloemen op een steel bij elkaar en daardoor bijna nooit zonder bloemen. Ideaal voor perken of borders. Plantafstand 50 cm (4 per m²).
- Bodembedekkende rozen. Rozen met een sterk spreidende groeiwijze. Sommige soorten kruipen over de grond met lange takken, andere soorten worden iets minder breed. Het bodembedekkende karakter betekent minder onderhoud, omdat onkruid geen kans krijgt.
- Miniatuur/patio rozen. Rozen die niet hoger worden dan 30 cm, met als kenmerk een rijke bloei en zeer veel kleine bloemen in trossen bij elkaar. Patiorozen worden iets hoger en zijn ook kleinbloemig. Niet alleen geschikt voor perken, maar ook voor potten. Plantafstand 40 cm.

- Stamrozen. Rozen die op een stam geënt zijn. Geschikt om hoogte te verkrijgen in een rozenperk of vaste planten border. Leverbaar in diverse hoogtes.
- Heesterrozen. Voornamelijk hoog en breder groeiende rozen met enkelvoudige of gevulde bloemen. Rijkbloeiend en zeer goed ziekte resistent. Bloemen in trossen. Te gebruiken als perkroos of voor uw border.
- Doorbloeiende klimrozen. Zowel grootbloemige, als kleinbloemige klimrozen, die tot diep in de herfst bloeien. Geschikt voor het laten begroeien van muren, schuttingen, pergola's en rozenbogen.

- Eenmaal doorbloeiende klimrozen (Ramblers). Zomerbloeiende klimrozen (juni/juli). De meeste soorten zijn kleinbloemig en bloeien zeer uitbundig. Meestal zijn ze goed geurend. Te gebruiken voor grote pergola's, maar ook voor het laten groeien in bomen. Veel soorten dragen tot in de winter rozenbottels.
- Ouderwetse rozen. In deze groep vinden we de echte oude rozensoorten. Alba-, centifolia-, damascene-, gallica- en mosrozen rozen zijn eenmaal bloeiend en bloeien in de maand juni. Vaak heerlijk geurend. Bourbon, portland, en remontant rozen hebben herbloei. Ook zij zijn heerlijk geurend met vaak grote gevulde bloemen.
- Engelse rozen. Kruising van oude rozen, vanwege bloemvorm en geur, met nieuwe rozen, vanwege doorbloeien en gezondheid. Grote gekwartierde of komvormige bloemen die vaak een heerlijke geur verspreiden. Ze zijn niet alleen te gebruiken in perken, maar ook in vaste planten borders en zelfs als solitaire roos.
- Rugosa en botanische rozen. Rugosa rozen kenmerken zich door sterke doorns en ruw, appelgroen blad. Meestal ontstaan er na de bloei rozenbottels. Botanische rozen zijn 'wilde' rozen. Eenmaal bloeiend en tot diep in de herfst bottels, die vogels aantrekken. Geschikt voor hagen.

Rozen planten:

De meeste in de handel te vinden rozen zijn veredeld. Hiermee wordt aangeduid dat ze veredeld of geënt zijn op een 'wilde' onderstam. Dit moet je goed voor ogen houden bij het planten. Want het hele plantproces draait bij rozen juist om dat veredelingspunt.

Rozen met "kale" wortels kun je kopen en planten in het najaar, liefst ruim voor de eerste vorst. Planten met kluit kunnen het hele jaar door worden gebruikt.

Zorg er voor dat de plaats waar je rozen wil planten voldoende diep is uitgegraven. Heeft de plant voldoende wortels en zitten er een paar te sterke wortels tussen die de verkeerde kant uitgaan, dan kun je die beter weghalen. Rozen geven de beste resultaten op lange termijn wanneer het entpunt net gelijk zit met het grondoppervlak, zonder door grond afgedekt te zijn.

Na het planten meteen flink aangieten met water maar nooit (!) meststoffen geven met het oog op een snellere hergroei in de lente. Wacht met extra bijbemesting tot in april of mei.

Stamrozen moeten bij het planten een steunstok krijgen. Als het plantmateriaal nog te groot is mag dat licht worden gesnoeid maar zeker niet te kort. Hou zeker bij struikrozen een lengte van minimaal 20 cm.

Bij stamrozen mag het iets korter en klimrozen dienen helemaal niet ingekort te worden bij het planten, behalve het wegnemen van dood materiaal. De eigenlijke snoei van rozen dient na de vorstperiode te gebeuren, omstreeks maart.

Rozen snoeien:

Wat is de beste tijd om rozen te snoeien? Kan het nog of is het nu te laat? In een warm voorjaar lopen rozen natuurlijk sneller uit dan in een koud voorjaar. Maar in het algemeen is half maart een goed tijdstip om te snoeien. Wordt het wat later, dan is dat niet echt een probleem. [Dit filmpje](#) laat rozen zien die begin april werden gesnoeid en eind juni volop bloeiden.

Efficiënt met water

De tendens van de laatste jaren is dat de zomers warmer en droger lijken te worden... Wil je niet eindeloos met gieters water slepen? Hieronder aantal handige tips.

Potten en bakken

Wie veel planten in potten en bakken heeft, weet dat dit zomers veel gietwerk oplevert. Er zijn tegenwoordig veel handige hulpjes in de winkel verkrijgbaar, zoals een spuitlans. Door de lange arm kun je ook de potten op de achterste rij gemakkelijk bereiken, maar ze zijn ook heel handig om hanging baskets water te geven.

Wie veel potten in groepen bij elkaar heeft staan en weinig tijd heeft om alles dagelijks te begieten, kan zelf een watergeefstelsel aanleggen. Er zijn startsets verkrijgbaar die meteen geschikt zijn voor een aantal potten en die je later naar behoefte uit kunt breiden. Dit systeem bestaat uit een aanvoerslang waarop je (door middel van T-stukjes die de waterdruk reduceren) een aantal dunnere verdeelslangetjes kunt bevestigen.

Elke verdeelslang voorzie je van een druppelaartje, dat je met een buishouder net boven de potgrond van elke pot bevestigt die je op het systeem aan wilt sluiten; zo krijgt elke pot zijn eigen toevoer. De aanvoerslang koppel je aan de buitenkraan. Door eenvoudig de kraan open te draaien, geef je alle potten die op het systeem zijn aangesloten gelijktijdig water.

Experimenteer een beetje met de tijd dat de kraan open blijft totdat alle planten voldoende vochtig zijn.

Ook kun je een watercomputer tussen de kraan en de toevoerslang zetten, waarop je zelf kunt instellen hoe vaak en hoe lang de kraan water doorlaat. Zo kun je met een gerust hart op vakantie.

Border

Bij de border is het vooral belangrijk ervoor te zorgen dat de grond niet uitdroogt. Je kunt bijvoorbeeld een flinke mulchlaag aanbrengen van cacaodoppen of afgemaaid gras dat je vermengt met compost, zodat de laag luchtig blijft.

Breng zo'n mulchlaag bij voorkeur aan nadat je de border gesproeid heeft, zo wordt het water beter vastgehouden. Planten die nog niet zo lang geleden aangeplant werden, hebben altijd wat extra zorg nodig omdat ze nog niet diep geworteld zijn. Vorm de grond rondom de plant tot een wallepje; zo stroomt het water tijdens sproeien niet direct weg en kan het goed bij de wortels komen.

Gazon

Ook het gazon heeft tijdens droge perioden water nodig. Als het langere tijd niet regent zal het gras geel worden, maar zelfs dan zal het zich nog kunnen herstellen. Grassen zijn taaie rakkers die niet zo snel opgeven.

Wie in droge perioden wil sproeien, kan dit beter 's ochtends vroeg of in de vroege avond doen, dan gaat er veel minder water verloren door verdamping. Sproei liever niet dagelijks, want dat heeft tot gevolg dat de grasplantjes ondiep zullen wortelen en dan juist veel gevoeliger worden voor droogte. Eenmaal per week sproeien, maar dan wel minstens een uur lang, is meestal voldoende.

Water besparen

- Met een bodembedekkende mulchlaag van bijvoorbeeld compost houdt u het vocht langer vast in de grond, dus hoeft u minder vaak te sproeien.
  - Sproei liefst vroeg in de ochtend of in de avond, dan verdampt er veel minder water.
  - Geef vooral water bij de plantenwortels.
  - Sproei alleen waar de planten er om vragen. Aan een nat terras of natte muren heeft u niets.
- Een uitgekende, vaste sproei-installatie (met sproeicomputer) werkt waterbesparend.
  - Vang regenwater op in een regenton met tapkraantje. Maak vanaf de regenton een overloop naar de vijver, zodat vanuit een overstromende ton de vijver wordt bijgevuld.

Tuinkabouter-latijn

Een paardenbloem is een paardenbloem. Daarover is toch geen discussie? Nou, dat hangt ervan af: in zeeland wordt een paardebloem bedpisser genoemd en in Friesland hengstenbloem. En in het Engels: dandelion.

Het gebruik van de wetenschappelijke, Latijnse plantennaam is handig, ook al vinden sommige tuinliefhebbers het overdreven. Toch is het nodig om er zeker van te zijn dat je het over dezelfde plant hebt. Het is nogal een verschil: de-zich-vervelend-uitzaaiende-en-vroeg-afstervende 'gewone' oregano (*Origanum vulgare*) of zijn lang doorbloeiende neef *Origanum laevigatum*.

Wetenschappelijke namen zijn van groot belang voor contacten tussen botanici en plantenliefhebbers over de hele wereld. Het is een plantentaal zonder taalbarrières. De Zweedse botanicus Linnaeus heeft in 1753 de basis gelegd voor een heel nieuwe indeling van het plantenrijk. Alle (toen) bekende planten heeft hij in een soort stamboom ondergebracht. De rozenfamilie (*Rosaceae*) is bijvoorbeeld opgedeeld in het geslacht *Rosa*, *Prunus* en *Rubus*. De roos is dus niet alleen familie van de pruim-achtigen (*prunus*) maar ook van de braam-achtigen (*Rubus*). Ieder geslacht bestaat uit een groot aantal soorten. Een bottelroos (*Rosa rugosa*) is een andere soort als de hondstroos (*Rosa canina*). En een perzik (*prunus persica*) is een andere soort dan de pruim (*Prunus domestica*). Maar ze zijn wel allemaal familie van elkaar. De laatste vertakkingen van de stamboom noemen we ras of cultivar, bijvoorbeeld de witte bottelroos: *Rosa rugosa* 'Alba'.

Linnaeus voorzag alle planten van minimaal twee botanische (Latijnse) namen: een geslachtsnaam en een soortnaam. Bij wijze van voor- en achternaam, maar dan in een andere volgorde. De schrijfwijze van plantennamen is aan een paar regels gebonden:

1. De geslachtsnaam wordt altijd geschreven met een hoofdletter.
2. De soort aanduiding met een kleine letter.
3. De cultuurvariëteit wordt geschreven tussen aanhalingstekens en altijd met een hoofdletter.

Uit de Latijnse naam van de plant kun je soms al het een en ander opmaken:

- Er kan een verwijzing naar de kleur instaan: blauw (*azureum*), hemelsblauw (*caerulea*), geel (*areum*), lichtrood (*coccinea*), bloedrood (*sanguinea*)
- Soms geeft de naam al iets aan over bladeren of bloemen: *millefolia* (heel veel kleine blaadjes), *grandiflora* (grote bloemen), *aquilegifolia* (blaadjes lijken op die van de akelei)
- Of over de hele plant: *minimus* (kleine plant), *maximus* (grote plant)

- Soms wordt verwezen naar de plaats van herkomst: chinense, japonica, africanus, virginianum, etc.
- Planten met 'officinalis' in de naam zijn vrijwel al tijd geneeskrachtig en die met 'vulgare' zijn heel gewoontjes; 'sativa' betekent dat de plant eetbaar is
- 'Semperflorum' betekent een wintergroene plant, 'tuberosa' een knolgewas.
- Staat er "annuum" of iets dergelijks in de naam? Dan betreft het een eenjarige.

Planten veranderen nogal eens van (Latijnse) naam. Dit komt vaak door veranderende inzichten over de indeling van families en geslachten. Voor wetenschappers een belangrijke ontwikkeling, maar als tuinliefhebber zit je er niet op te wachten. Oude namen blijven wel bewaard en bruikbaar als zogenaamd synoniem. Op deze website:

<http://www.meertens.knaw.nl/pland/> kun je alle Nederlandse plantennamen van voornamelijk inheemse soorten opzoeken.

Zomerbollen top-10

Je hoeft geen groene vingers te hebben om met zomerbollen aan de slag te gaan. Het is een leuk en eenvoudig tuinklusje. En hoe meer je er plant in het voorjaar, hoe leuker het in de zomer wordt.

Aan die vreemd ogende bollen die je in de winkel koopt, kun je het verbluffende resultaat alleen maar vermoeden. Zomerbollen zijn verrassingspakketjes, die je alleen maar in grond hoeft te stoppen. Op elke verpakking staat precies vermeld hoe. Zodra het warmer wordt en er geen kans op nachtvorst meer is, kunnen je aan de slag. Bijna alle zomerbollen plant je tweemaal zo diep als de bol hoog is. Even water geven en dan maar wachten op de eerste zomerbloemen! Dit zijn de meest populaire:

1. *Dahlia*

Dit is een bloembol die heel veel verschillende verschijningsvormen kent. Het zijn heel dankbare planten, die de tuin tot diep in het najaar prachtige bloemen geven en ook nog eens bijzonder geschikt om te gebruiken als snijbloem.

De plant stelt weinig eisen aan de grond maar heeft wel veel licht en water nodig. Af en toe bijmesten wordt op prijs gesteld. De bloemen zijn zwaar, dus het is geen slecht idee om de plant te steunen. Aan de kust kunnen de bollen gewoon in de grond overwinteren.

2. *Crocsmia* (Montbretia)

De vele bloemetjes maken deze zomerbol van een sierlijke eenvoud die past in elke tuin. En je geniet ervan tot in de late herfst! De knolletjes zijn klein je kunt ze dichtbij elkaar planten voor een mooie 'toef'!

Houdt van vruchtbare, goeddoorlatende grond in de volle zon.

3. *Zantedeschia* (Calla-lelie)

Zantedeschia heeft de laatste jaren een flinke verandering doorgemaakt. Zo zijn er meer kleuren en typen op de markt gekomen, naast de alom bekende witte Calla lelie. Hij is met name geschikt in bakken en potten op het terras en balkon.

De plant verlangt een plaatsje in de halfschaduw en houdt niet van droogte. Wel van extra mest, zo af en toe.

4. ***Acidentera murielae*** (Abessijnse gladiool)

Een echte zomertopper met zijn prachtige bloemen, lange bloei, heerlijke geur. Past goed in de border, maar kan ook prima in een pot.

Doet het goed op een zonnig plekje in goeddoorlatende grond. In mijn tuin laat ik hem in de winter gewoon in de grond zitten.

5. ***Lilium*** (Lelie)

Met prachtige bloemen en een heerlijke geur voegt de lelie altijd een onmiskenbare vleug glamour toe aan de tuin

Leliebollen houden van een koele voet en een warm hoofd. Verder zijn ze niet veeleisend. In mijn tuin laat ik de bollen gewoon in de grond zitten. Dan lopen ze vanzelf weer uit. Wel oppassen voor het felrode lელიhaantje en zijn modderige larven. Die maken korte metten met deze plant!

6. ***Gladiolus*** (Gladiool)

De plant dankt zijn naam aan het blad: gladius betekent zwaard en is ook het grondwoord voor gladiator. Daarmee is ook meteen de uitdrukking "de dood of de gladiolen" verklaard.....

Gladioolbollen prefereren vruchtbare, goed gedraineerde grond. Ze houden er niet van om te moeten concurreren met wortels van bomen en struiken. Een beetje mest zal helpen de groei stimuleren, met name wanneer de bodem arm is. De bloemstengels vallen snel om, dus steun kunnen ze goed gebruiken.

7. ***Begonia***

Met een minimum aan moeite geeft deze vrolijke bloeier vijf maanden vreugde en kleur aan je huis. De keuze in het assortiment is bovendien zo ruim dat je eindeloos kunt variëren.

Ten onrechte vaak gezien als een plant voor in de schaduw, maar begonia's verdragen goed de volle zon. Wel hebben zij graag een beschutte standplaats. Niet laten uitdrogen en af en toe bemesten.

8. ***Eucomis*** (Ananasplant of kuiflelie)

De brede bladeren groeien in rozetten waaruit een steel groeit waar de bloemen bovenaan verschijnen, bekroond is door een plukje van de bladeren dat het enigszins het aspect van een ananas geeft. Bloei duurt de hele zomer tot oktober en geeft een zeer exotische toets aan de tuin.

Niet te droge grond in zon of halfschaduw. Af en toe voeding geven. Soms worden bloemaren topzwaar en moeten ze gesteund worden.

9. ***Anemone coronaria***

Boven een groen bladkraag ontvouwen zich zes tot acht satijnen bloemblaadjes en zie je het fluwelen hart met een krans van donkere meeldraden.

Wortelstokjes weken voor het planten. Graag een zonnige plek, maar verder geen speciale eisen. Kan in de volle grond overwinteren.

10. ***Canna*** (Indisch bloemriet)

Met zijn grote blad en vurige bloemen is dit familielid van de banaan als geen ander in staat een tropisch tintje aan de tuin te geven.

Canna's hebben geen bezwaar tegen onderbegroeiing, ze stellen een koele voet zelfs op prijs. Voorwaarde is dan wel dat er voldoende vocht en voeding is. Canna's komen mooi tot hun recht in een groep, en in een groep worden ze vaak groter.

Zomerbollen in potten

Wanneer je de potten met potgrond en zomerbollen vult, is er een aantal weken nog niets te zien. Daarom is het een goed idee nog wat violen of eenjarige zomerbloeiërs op te planten. De zomerbollen groeien er dan gewoon doorheen. Zo heb je direct kleur op je balkon of terras en geniet je nog langer van je bloemenkunstwerk.

Tuinkalender voor mei

Kraamkamer

- Nu is de tijd om de tweekjarige te zaaien. Het is het gemakkelijkst om ze buiten in bakjes te zaaien, of ter plekke. [Hier](#) lees je hoe het zaaien in het werk gaat.
- Zaailingen van langzaamgroeiende vaste planten kunnen nu worden verspeend. Het is belangrijk om de zaailingen te verspenen zodra ze hun eerste 'echte' blaadjes krijgen. Er komen dan meer wortels aan de plant, waardoor ze beter groeien.

Gazon

- Op sommige plaatsen op het gazon blijft het water erg staan of blijft de grond erg nat. Je kunt een Mestvork in de aarde steken en deze zacht heen en weer bewegen. Op deze manier kan het water dieper de grond in.
- Strooi als er regen is voorspeld kunstmest op het gazon en herhaal dat binnen een maand. Op deze manier blijft het gazon in gezonde conditie!
- Afhankelijk van de groei, kan het gazon weer regelmatig gemaaid worden. Doe dit vanaf nu ongeveer 1 tot 2 keer per week.

[Lees meer over het aanleggen en onderhouden van gazons](#)

Vijver

- Vergeet de vissen niet. Vanaf nu moeten ze weer volop bijgevoerd worden. Zorg er echter wel voor dat al het voer opgegeten wordt. Beter een aantal keren achter elkaar kleine porties voeren, dan teveel in één keer.
- Staat het moerasgedeelte langs de vijver nog leeg? Dan kun je nu de kattenstaart of lisdodde aanplanten. Deze beplanting geeft je vijver een mooiere uitstraling.
- In de vijver zet de groei van de beplanting door. Let op of het filter nog voldoende water geeft en spoel eventueel de filtermaterialen om.

[Lees meer over het aanleggen en onderhouden van vijvers](#)

Groene aanslag verwijderen, opgefrist terras

De afgelopen winter was buitengewoon nat, dus het is geen wonder dat je paden en terrassen groen zien van de aanslag. Die algen kun je prima verwijderen met de hogedrukspuit; trek laarzen aan tegen het gespetter of gebruik een speciaal opzetstuk voor terrassen. Stel bij tegels met een coating en houten vlonders de druk zo laag mogelijk in, net als bij brede voegen, anders spuit je het voegzand weg. Heb je geen hogedrukspuit, dan kun je de algen ook te lijf gaan met een van deze huismiddeltjes. Los 4 eetlepels soda plus een scheut groene zeep op in een emmer heet water en laat dat een tijdje op de bestrating intrekken; schrob na met schoon water. Je kunt ook heet water met een flinke scheut schoonmaakazijn gebruiken; in dat geval laat je de tegels eerst goed opdrogen en veeg je de aanslag daarna weg.

Er kan altijd méér bij!

Als er in de border planten zijn weggevallen of er te weinig variatie in vorm of kleur is, kun je die nu een nieuwe impuls geven. Het is slim om vooraf een lijstje te maken, al kom je ongetwijfeld ook thuis met aanwinsten die je niet kon weerstaan!

Voor je nieuwe planten spreid je natuurlijk een vers bedje: graaf een ruim plantgat waar je wat extra potgrond doorheen mengt, zet de plant in het gat, vul de ruimte rond de kluit op met grond en druk die aan. Daarna even flink aangieten, zodat je planten direct verder kunnen groeien.

Bepanting

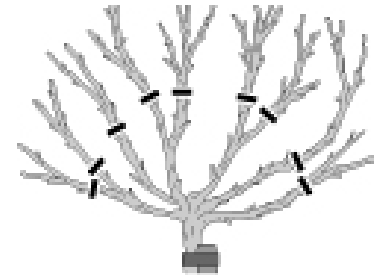
- Je kunt alle zaden van eenjarigen en tweejarigen of vaste planten nu gelijk in de volle grond planten. Denk aan soorten zoals papaver, vlijtge liesjes, leeuwenbekjes, duizendschoon en madelieven.
- Schrijf de naam van de plant op een houten wasknijper en zet deze op de rand van de pot. Dit geeft een decoratief effect en op deze manier weet je altijd welke plant in de pot staat.
- Voor vetplanten begint nu de rustperiode. Geef deze daarom weinig water. Dit zorgt ervoor dat de grond droog en los blijft.
- De ijsheiligen zijn voorbij, dus vanaf nu kunnen de voorgezaaide eenjarigen in de grond worden geplant. Denk bijvoorbeeld aan de tabaksplant, middaggoud, salvia en het leeuwenbekje.

Zie ook:

[Aanleggen en vernieuwen van borders](#)

[De juiste plant op de juiste plek](#)

[Planten doe je zo](#)

Snoeien

- Kijk voordat je gaat snoeien de struiken even na. Er kunnen vogelnesten in zitten.
- Groenblijvende hagen, zoals buxus, hulst, liguster en coniferen, kunnen in de meimaand prima gesnoeid worden. Het snoeien van deze hagen kan nog tot in augustus, maar nu zullen de jonge scheuten zich beter ontwikkelen.
- Perkrozen en rozen op stam kunnen nu tot op 3 tot 5 ogen teruggesnoeid worden. Bij de klimrozen kunnen de zijtakjes op de gesteltakken kortgeknipt worden.

[Lees meer over snoeien](#)

Overige

- Mei is een mooie maand om tuinmeubels, bergingen, hekken en schuttingen op te knappen. Denk er bij de keuze van de beits aan dat de kleurloze beits per laag toch iets donkerder wordt. Dit geldt ook als je met een transparante kleurbeits werkt.
  - Plaats een regenton onder de goot of regenafvoer zodat je het regenwater op kunt vangen. Gebruik dit gratis natuurwater voor alle beplanting.
  - Zorg ervoor dat je terras weer opgeknapt is zodat je weer heerlijk kan zonnen, koffie drinken of genieten. Een sfeervol terras is snel gecreëerd en je hebt er een zomer lang plezier van.
- Voor het bijeenbinden of bevestigen van planten, struiken of boompjes is groen touw of raffia erg geschikt. Door de zacht groene of crème kleur valt het touw tussen het groen niet op.

Naar buiten in mei !

<u>Puur en anders Fair in Putten</u>	03-05 t/m 03-05
<u>Bloemenpaleis Het Loo</u>	03-05 t/m 31-08
<u>Tulpen Dagen Amsterdam</u>	03-05 t/m 04-05
<u>Lent(e)markt Historische Tuinderij Lent</u>	03-05 t/m 03-05
<u>De FLORALIËN Nederland</u>	09-05 t/m 18-05
<u>Romantiek op Keukenhof</u>	10-05 t/m 11-05
<u>Open tuindag bij Parkhof Swalmen</u>	11-05 t/m 11-05
<u>Geuren & Kleurenfeest in arboretum Eenrum</u>	11-05 t/m 11-05
<u>Open tuindag bij Zintuigen in Heerhugowaard</u>	11-05 t/m 11-05
<u>Sfeermarkt Flierefluiten in Nieuwe Niedorp</u>	18-05 t/m 18-05
<u>Groenmarkt Westerbork</u>	18-05 t/m 18-05
<u>Geuren & Kleurenfeest in arboretum Eenrum</u>	18-05 t/m 18-05
<u>Tuin en Culinair Fair in Roden</u>	24-05 t/m 25-05
<u>Open tuindag bij De Schanse Dijk tuin In Klundert</u>	25-05 t/m 25-05
<u>Open tuindag bij Zintuigen in Heerhugowaard</u>	25-05 t/m 25-05
<u>Voorjaarsfair Oldeberkoop</u>	29-05 t/m 01-06
<u>De Tuinstek</u>	31-05 t/m 01-06
<u>Bos en Burchtfair Oostvoorne</u>	31-05 t/m 31-05

Moestuinkalender voor Mei

Zaaien

- Er kan nog genoeg in de volle grond gezaaid worden zoals bietjes, late erwten, wortelen, broccoli, slasoorten, radijzen, rucola, knollen en spinazie.
- Zaai sperziebonen, courgettes, komkommers meloenen en maïs pas in de volle grond als er in de komende zes weken geen vorst meer komt.

Kasgewassen

Gevoelige gewassen, zoals aubergines, paprika's en tomaten, kunnen in de volle grond van de kas of in kweekzakken worden geplant. Als je ze buiten wil uitplanten moet je ze eerst nog een paar weken in de kas houden.

Ongedierte

- Rond deze tijd groeien je groente hard. Aangezien wortelen, pastinaken en de koolsoorten nog steeds last kunnen hebben van ongedierte. Daardoor moet je ze zo lang mogelijk onder het tuinvlies of insectengaas houden.
- Wees op je hoede voor de koolvlieg. Zij is actief vanaf midden april tot einde mei.
- Neem eveneens voorzorgen tegen wortelvlieg. Tuingaas is hiervoor de beste bescherming.

Steun geven

Erwten hebben rijshout of gaas nodig om tegen te klimmen en tuinbonen moet je misschien met tuintouw aan stokjes binden.

Aardappels anaarden

Ga door met het anaarden van de scheuten die opkomen om te voorkomen dat de scheuten groen worden. Breng de aarde rond de stengels aan. Je hoeft de scheuten niet helemaal meer bedekken als er geen kans meer op nachtvorst is.

Wieden

Het onkruid groeit nu hard. Schoffelen tijdens droog weer maakt veel wiewerk met de hand overbodig.

Algemeen

Verzamel alle beschikbare, organische afval om je composthoop op te zetten. Alle groene planten uit de natuur zijn bruikbaar. Oude zaden zijn reeds gevallen en nieuwe zijn nog niet aanwezig. Let wel op de aanwezigheid van sommige plantenwortels. Wanneer zij aan de buitenkant van de composthoop zitten, gaan zij zeker verder groeien.

Zie ook: [Alles over de moestuin](#)

Kersen voor de sier

Er zijn honderden soorten sierkersen die de voorjaartuin kunnen opfleuren. De meest bekende zijn de Japanse sierkersen. Hun overvloed aan bloemen geeft je telkens dat heerlijke voorjaarsgevoel. Een Prunus hoeft echter niet uit Japan te komen om prachtig te bloeien. Talrijke andere soorten en rassen kunnen je in het voorjaar verrassen. Vele groeien beperkt in hoogte en omvang en zijn geschikt voor ieders tuin. Sommige kunnen ook in potten op het terras gehouden worden.

Voor een rijkelijke bloei staan ze best op een vochthoudende bodem in de volle zon. Houd de bodem rondom de stam vrij van gras of onkruiden. Enkele soorten dienen direct na de bloei gesnoeid te worden. Ook een ietwat beschutte plek (vorst) komt de bloeiduur zeker te goede. Dit zijn een paar mooie voorbeelden:

- Prunus dulcis (amandel): een tot 10 m hoge boom met een brede kroon. De witte tot lichtroze bloemen bloeien in maart en april en trekken daardoor insecten aan. Hij is niet alleen interessant vanwege de vruchten, maar is ook een fraaie sierboom. De amandel wil het op een warme plaats best doen.
- Prunus serrulata (Japanse sierkers): sterke groeier met een breed-vaasvormige kroon, 6 tot 12 m hoog. De bladeren lopen gelijktijdig met de bloemontwikkeling bronskleurig uit. Dit is de beste en meest gebruikte Japanse sierkers met dichte bundels dubbele, roze bloemen (gevuldbloemig).
- Prunus maackii (Mantsjoerijse kers): groeit uit tot 8-10 m hoge boom met een brede, kegelvormige kroon. De grootste sierwaarde van deze boom is zijn aantrekkelijke schors. Voor een mooi schorseffect staat de boom best in de volle zon. De schors is eerst glad en opvallend bruinachtig geel en laat later in repen los. De bladeren verkleuren reeds zeer vroeg in het najaar. De witte bloemen verschijnen in april.

- Prunus incisa (Fuji-kers): een kleine boom met een ronde kroon die nauwelijks meer dan 5 m hoog wordt. De witte bloemen ontluiken eind maart en april.
- Prunus padus (Vogelkers): een tot 15 m hoge boom met dichte kroon. De witte bloemen verschijnen in april-mei in hangende trossen, na het uitlopen van de bladeren, en hebben een sterke geur. De zwarte vruchten zijn bolrond en zo groot als een erwt. Hij groeit ook op vochtige, schaduwrijke groeiplaatsen.

- *Prunus avium*: een boom met een breed piramidale kroon, die in april-mei overladen is met witte gevulde bloemen. In het najaar een bijzonder mooie oranje-herfstkleur. Deze sierkers draagt geen vruchten. Uitermate geschikt voor vochthoudende, vruchtbare, kalkrijke en leemhoudende gronden.
- *Prunus serrulata*: de boom groeit aanvankelijk opgaand maar later breed uit. De prachtig lichtroze, halfgepulde bloemen kunnen tot 4,5 cm groot worden.
- *Prunus nipponica*: een langzaam groeiende, kleine boom die uiteindelijk enkele meters hoog wordt. De bloemen zijn wit tot witachtig roze en staan met één tot drie in zittende schermen.
- *Prunus tenella*: een kleine struik tot 1,5-2 m hoog die traag groeit en zwakke uitlopers vormt. De zeer leuke rose bloempjes zijn tot 2 cm groot. Een aanrader voor iedere voorjaarstuin. Deze decoratieve heester doet het ook goed op droge gronden.
- *Prunus yedoensis* (Yoshinokers): een Japans boompje (ook in struikvorm) van onbekende afkomst met een brede, vrij platte kroonvorm en een opvallend gladde schors.

Begin april-mei verschijnen massaal de roze bloempjes die bij het uitbloeien naar wit verkleuren. De uiteinden van de takken hangen iets over. In de herfst verkleurt het blad naar goudgeel tot rood en verschijnen de donkerrode vruchten die zwart kunnen verkleuren.

Loze belofte?

Een schamel bloemetje, bloemknoppen die verschrompelen of zelfs helemaal geen bloemen. Soms wil het met een plant gewoon niet lukken. En dat terwijl de foto's in folders en tuinboeken een zee aan bloemen beloven! Wat doen we fout?

Je begint met een aantal basisvoorwaarden: planten van een goede kwaliteit en goede verzorging. Staat de plant op de juiste plaats? Is de waterhuishouding op orde? Wat voor bodemsoort heeft de plant nodig? Kijk op de labels of zoek het op!

Bollen

Een goede bloei van bloembollen hangt samen met de maat van de bol. Hoe groter de bol, hoe groter de bloemen. Wees extra alert bij koopjes in branchevreemde winkels. Het is belangrijk de bollen meteen na aanschaf te planten. Ze drogen namelijk snel uit. De kans op schimmels wordt ook groter.

Eenjarigen

Uitgaande van een normale verzorging bloeien de meeste eenjarigen probleemloos. De bloeiperiode wordt aanzienlijk verlengd door de uitgebloeide bloemen te verwijderen en te voorkomen dat de plant zaad zet.

Tweejarigen

Tweejarige planten hebben een gebroken boekjaar (zie hierboven). Zaai dus ieder voorjaar voor bloei in het volgende.

Vaste planten

Veel vaste planten bloeien nog een keer als je ze terugknipt. Om de drie tot vier jaar scheuren of delen houdt de plant gezond. Sommige vaste planten worden steviger en bloeien rijker (maar wel later) als je ze eind mei terugknipt. Eigenlijk is dit een vorm van toppen waardoor de het aantal bloemen verdubbelt. Let wel, dit geldt niet voor planten met een rozet en ook niet voor soorten als Ridderspoor of Monnikskap.

Heesters

De bloei van sommige heesters kun je stimuleren door ze regelmatig te verjongen. Dit houdt in dat een aantal verouderde takken worden weggesnoeid zodat jonge, bloemrijke scheuten wordt bevorderd. Doe dit altijd nadat de plant heeft gebloeid!

Wie zijn toch die IJsheiligen?

IJsheiligen is één van de oudste en wellicht het bekendste begrippen uit de volksweerkunde. De eerste berichten over deze "strenghe heren" dateren van rond het jaar 1000. De IJsheiligen zijn St. Mamertus, St. Pankratius, St. Servatius en St. Bonifatius. Zij vieren hun naamdagen op achtereenvolgens 11, 12, 13 en 14 mei. De IJsheiligen ontleen hun benaming aan het gevaar van koud voorjaarsweer voor het gewas, dat in deze tijd in volle bloei staat. Een late vorstnacht kan nu veel schade aanrichten. Het is echter niet zo dat tijdens de IJsheiligen de kans op een overgang naar koud weer groter is dan op andere dagen in het voorjaar. Abrupte temperatuurveranderingen, die onder andere het gevolg zijn van het nog relatief koude zeewater, zijn kenmerkend voor dit hele jaargetijde en kunnen ook in juni nog voorkomen. Wel neemt na half mei de kans op vorst sterk af en aan het eind van deze maand zijn temperaturen onder nul heel uitzonderlijk. In dat opzicht markeren de IJsheiligen meestal de overgang naar een periode met een meer zomers karakter.

Het is een algemeen bekend gegeven dat je pas na IJsheiligen kan beginnen met het planten in de volle grond. Omstreeks deze tijd komt in West-Europa nogal eens een schade brengende nachtvorst voor. Hij begint meestal rond 7 mei met een koude noorder wind. Na deze dagen komt er in onze streek (Midden Noord-Europa) geen nachtvorst meer voor.

Sint Mamertus (11 mei) werd aan het begin van de vijfde eeuw in Vienne in Frankrijk geboren. Over zijn jeugd is zo goed als niets bekend. In het jaar 461 werd hij tot bisschop van zijn geboortestad Vienne gekozen. Tijdens zijn ambtelijke periode kwam hij in aanvaring met paus Hilarius (what's in a name!) vanwege een conflict omtrent zijn aangrenzend bisdom. De juiste toedracht is niet bekend. Toen Mamertus bisschop was werd de stad door veel plagen overvallen. In een korte periode werd zij verwoest door vuur en een aardbeving. Ziekten en oorlogen waren voor de stad een zware beproeving. In het jaar 470 kondigde Mamertus de zogenaamde Kruisprocessie aan ter voorkoming van de vele rampen. Drie dagen voor Hemelvaart trok er een bidprocessie door de straten van de stad. Voor Goddelijke hulp en afwendung van rampen. Deze processie zou zich later over geheel Europa uitbreiden. Op 11 mei 475, na een vruchtbare periode als bisschop, stierf Mamertus in zijn stad.

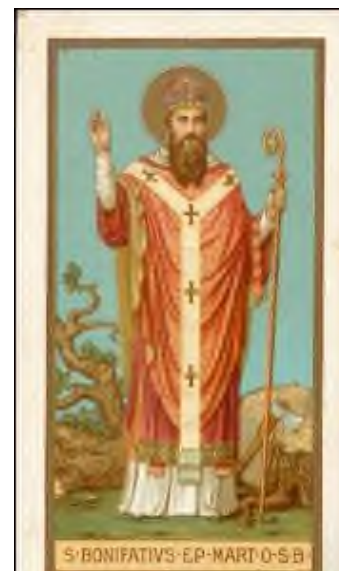
Sint Pancratius (12 mei) werd geboren rond 290. Rond het jaar 303 verhuisde hij naar Rome. Keizer Diocletianus heerste over het keizerrijk en de christenvervolging was op haar hoogtepunt. Pancratius was hiervan niet onder de indruk en met het vermogen dat hij van zijn ouders had geërfd probeerde hij zoveel mogelijk christenen te helpen. Vooral het lot van de gevangenen trok hij het meest aan. Zijn werkzaamheden werden verraden en tenslotte werd hij voor de stadhouder van Rome gebracht. Hij schonk al zijn vermogen aan de christengemeenschap van Rome en liet zich voor keizer Diocletianus leiden. De intussen 14 jarige jongen liet zich niet van zijn geloofsovertuiging afbrengen. Hierop sprak Diocletianus woedend het vonnis over Pancratius uit en op 12 mei 304 werd hij in het openbaar onthoofd.

Sint Servatius (13 mei) was een van de eerste geloofsverkondigers in wat we nu Nederland noemen. Zijn naam wijst op een oosterse oorsprong, waarschijnlijk Armenie. Betrokken in de grote kerkelijke en politieke verwickelingen van zijn tijd, moet hij een man van betekenis zijn geweest.

Hij werd door de leider van het Gallische volk naar keizer Constantius II gezonden om daar voor het Gallische volk te gaan pleiten. Servatius is vanuit Tongeren naar Maastricht gevlucht en heeft hier nog een korte periode geleefd. Op 13 mei 384 is hij te Maastricht gestorven en ligt begraven in de Sint Servaas basiliek van Maastricht.

Sint Bonifatius (14 mei) is de naam van verschillende personen die van alles hebben veranderd in de vroeg middeleeuwse katholieke kerk. De Bonifatius die bij ijsheiligen hoort is niet de bekende Angelsaksische missionaris Bonifatius die van de noordelijke Nederlanden een christelijke streek wilde maken. Zijn naamgenoot Bonifatius die wel bij IJsheiligen hoort, was een Romeins burger die in 307 de marteldood stierf tijdens de christenvervolgingen onder keizer Diocletianus. Over het leven van deze Bonifatius is ons weinig bekend. Ook de werken die hij verricht heeft zijn niet aan de geschiedschrijvers geopenbaard. Hij werd geboren in Rome in de derde eeuw. Hij kreeg de opdracht om de relieken van martelaren op te sporen en terug naar Rome te brengen. Tijdens deze reis kwam hij tot inkeer en bekeerde zich tot het Christendom. Bonifatius bekende zich openlijk tot het Christendom en werd door de soldaten van de keizer gevangen genomen en gefolterd. Op 14 mei 307 stierf hij de marteldood door in gloeiende pek geworpen te zijn.

Tuinkalender voor juni

Gazon

- Het gazon kan nu 1 of 2 keer per week gemaaid worden, afhankelijk van de groei. Tijdens droge periodes is het beter minder vaak te maaien en het gras niet te kort afrijden. Om uitdroging tegen te gaan is het beter tot 's avonds te wachten met maaien.
- Als je niet eerder in het seizoen tijd gehad heeft om jouw gazon aan te pakken, doe het dan nu. Verwijder rotte plekken of plekken met grof gras uit jouw gazon en zaai ze opnieuw in. Voor snel resultaat kun je op maat gesneden grasplaten neerleggen.
- Voorkom vastlopende wielen van de handgrasmaaier. Maak de maaier na gebruik altijd even schoon en controleer af en toe de hele machine.

[Lees meer over het aanleggen en onderhouden van gazons](#)

Vijver

- Als je er prijs op stelt om een aantal jonge visjes groot te brengen, dien je voor bescherming te zorgen, bijvoorbeeld door de beplanting plaatselijk niet teveel uit te dunnen.
- Geef de vijver een natuurlijke uitstraling door de gele lis, kattenstaart, biezen, varens, hosta's en de lisdodde langs de randen te planten. Het aanplanten van deze oeverplanten gaat op dezelfde manier als bij vaste planten in de border.
- Vul de vijver regelmatig bij, want het water verdampt nogal snel tijdens de warme maanden. Doe dit alleen wel in etappes, zodat het vijverwater niet teveel afkoelt.

[Lees meer over het aanleggen en onderhouden van vijvers](#)

Beplanting

- Alle één- en tweejarigen kunnen nu uitgezaaid worden. Geef ze deze maand een definitieve plaats in de tuin of border.
- De op pot gekweekte Canna's en de lelies moeten nu nodig de grond in. Ze kunnen uiteraard ook verder in potten uitgroeien, bijvoorbeeld op het balkon of op een terras. In potten zullen ze wel veel water nodig hebben.
- Een regenachtige dag in juni is ideaal om de binnenplanten even buiten te zetten. Het is dan niet te koud, de plant frist helemaal op en het blad is gelijk stofvrij na de bui.
- Bij langdurig mooi weer hebben de borders en alle andere beplanting veel besproeiing nodig. Éénmaal per week enkele uren sproeien werkt beter dan dagelijks een kwartier. Maar denk niet alleen aan de beplanting buitenshuis. Als de temperatuur buiten oploopt hebben de binnenplanten ook meer water nodig.

Zie ook:

[Aanleggen en vernieuwen van borders](#)

[De juiste plant op de juiste plek](#)

[Planten doe je zo](#)

Snoeien

- Als je in het najaar geen rozen of heesters hebt kunnen planten, kunnen ze alsnog geplant worden. De rozen zullen zelfs deze zomer al volop bloeien.
  - Snoeien van de Buxus mag in juni. Bij het snoeien hiervan kan het best gewacht worden op een bewolkte dag. Als je een Buxushaag op een warme zonnige dag snoeit dan zal deze na enkele dagen verbrandingsverschijnselen tonen.
  - Beplanting krijgt na de langste dag (21 juni) een nieuwe groei-impuls. Zorg er daarom voor dat de heesters en hagen voor eind juni teruggesnoeid worden, zodat ze daarna weer mooi uit kunnen lopen. Vergeet tijdens de warme dagen niet om de hagen water te geven.

[Lees meer over snoeien](#)

Overige

- Haal het onkruid regelmatig weg. Wees alleen niet al te rigoreus met het wieden want zaailingen van vorig jaar zijn ondertussen ook tevoorschijn gekomen.
- Neem de goede maatregelen voordat je op vakantie gaat. Klik hier voor een handig lijstje met eventuele actiepunten die je kunt nalopen.

Naar buiten in juni!

Open dag Tuinen Landgoed de Wiersse in Vorden	01-06 t/m 01-06
Het Brummens Tuinarrangement 2014	01-06 t/m 31-08
Pure Pinksterfair op Kasteel Cannenburch in Vaassen	08-06 t/m 09-06
Open tuindagen bij Parkhof Swalmen	08-06 t/m 09-06
Open tuindag bij 'n Dijk van een Tuin in Gameren	08-06 t/m 08-06
Open tuindag bij Zintuigen in Heerhugowaard	08-06 t/m 08-06
Open tuindagen bij The Hidden Gardens in Vogelwaarde	08-06 t/m 09-06
Tuinstruinen in de Kop van Overijssel	14-06 t/m 15-06
Markt onder de Linden - Natuurlijk genieten!	14-06 t/m 15-06
Open tuindag bij De Schanse Dijk tuin In Klundert	15-06 t/m 15-06
Rozendag bij De Tuinen in Demen	15-06 t/m 15-06
Rozendagen bij de Rammekenshof in Ritthem	20-06 t/m 22-06
Farm en Country Fair in Aalten	20-06 t/m 22-06
Open tuindagen bij Emely's Tuin in Oud Ade	21-06 t/m 22-06
Open tuindagen bij The Hidden Gardens in Vogelwaarde	21-06 t/m 22-06
Open tuindag bij Zintuigen in Heerhugowaard	22-06 t/m 22-06
Open tuin Ridderhofstad Hindersteyn	28-06 t/m 29-06
Hééérlijke rozendagen bij Het Roozenhuys in Haps	28-06 t/m 29-06
Open tuindagen bij The Hidden Gardens in Vogelwaarde	28-06 t/m 29-06

Moestuinkalender voor juni

Begin met oogsten

De eerste zomerworteltjes, rode bietjes en tuinbonen zijn aan het begin van de zomer oogst klaar. Aangezien de versheid verminderd als ze ouder worden, moet je ze meteen oogsten. Dat maakt ook ruimte vrij voor latere gewassen.

Snel aan de slag

In juni zijn de omstandigheden optimaal. De warme temperaturen en de vochtige grond geven een uitstekende groei. Later in de zomer zijn de omstandigheden minder gunstig. Zorg dus dat al je gewassen halverwege juni geplant en aan het groeien zijn.

Gevoelige gewassen zaaien

Nu kun je gewassen zaaien die snel doorschieten als ze koude of korte dagen beleven. Dat geldt onder andere voor witlof, andijvie en Chinese kool.

Blijven controleren op ongedierte

Insectenplagen beginnen in de zomer schadelijk te worden. Rode spintmijten houden van hete, droge omstandigheden en zorgen voor bladverlies bij sperziebonen, pronkbonen en kasgewassen.

Als de schade serieus dreigt te worden, moet je meteen ingrijpen.

Ziekten voorkomen

Valse meeldauw kan in de drogere perioden gevaarlijk zijn voor courgettes, komkommers, erwten, pompoenen en koolrapen. Vochtig blijvende grond kan de schade beperken, geef daarom zorgvuldig water.

Kasgewassen

Gewassen zoals tomaten, paprika's, aubergines en komkommers, die onder glas volwassen moeten worden, moet je nu planten.

Algemeen

Doe het rustig aan met meststoffen. Teveel mest toedienen kan leiden tot grote problemen voor het milieu. Stikstof is erg goed in water oplosbaar en spoelt gemakkelijk via grondwater naar de rivieren, waar het snelle groei van algen veroorzaakt. Dit alles verstoort het evenwicht in het rivierleven. Gebruik daarom dus alleen meststoffen als ze nodig zijn, geef ze op het juiste moment water en houd je aan de aanbevolen hoeveelheden.

Zie ook: [Alles over de moestuin](#)

Een tuin in de schaduw

Een schaduwtuin wordt vaak geassocieerd met donker, vochtig en somber stemmend. De meeste binnentuinen in grote steden herbergen grote bomen en struiken van soms al tientallen jaren oud. Bomen, schuttingen, muren en de appartementgebouwen van 3 of 4 etages hoog, zorgen voor schaduw en kunnen menig tuinbezitter tot wanhoop drijven. Maar rekening houdend met de omstandigheden en met een goed doordacht plan kan de tuin omgetoverd worden in een klein paradijs.

Kenmerken van een schaduwtuin

Bij de inrichting van een schaduwtuin moet met een aantal kenmerken rekening worden gehouden. Om te beginnen met het gebrek aan zonlicht. Bomen, struiken en muren houden het directe zonlicht tegen, maar zelfs in een schaduwtuin kan op sommige plekken een deel van de dag zonlicht aanwezig zijn. Daarnaast staan de bomen in het voorjaar nog niet vol in blad en valt het zonlicht door de kale takken. Onder deze omstandigheden kunnen voorjaarsbloemen- en bollen goed gedijen. Een ander kenmerk van een schaduwtuin is het gebrek aan vocht onder bomen en grote struiken. Bij een regenbui fungeert het bladerdak van een boom als een soort paraplu voor de onderliggende planten en op warme dagen gebruiken bomen duizenden liters vocht. Aan de andere kant kunnen bepaalde delen van een schaduwtuin juist weer heel vochtig zijn. En tot slot nemen bomen en grote struiken veel voedingsstoffen op uit de omliggende omgeving waardoor de grond zanderig wordt en arm aan voedsel.

Tuinplan maken

Bij de inrichting en beplanting van een schaduwtuin moet dus rekening worden gehouden met de hoeveelheid direct zonlicht, de droogte of vochtigheid op bepaalde plekken en de aanwezigheid van voedingsstoffen in de grond. Om de schaduwtuin succesvol in te kunnen richten moet de beplanting daarop aangepast worden. Er zijn namelijk erg veel planten die graag in de schaduw staan en in de volle zon juist weg zullen kwijnen. Bepaalde soorten staan liever in vochtige schaduw en andere weer in droge schaduw.

Om het te kort aan voedsel in de grond te verhelfen kan er jaarlijks een flinke laag humusrijke grond worden aangebracht. Humusrijke grond bestaat uit afgestorven plantendelen. Humus houdt vocht vast en geeft tevens voedingstoffen af aan de planten. Op plaatsen waar de zon nog geruime tijd schijnt kan bijvoorbeeld een terras worden aangelegd.

Schaduwminnende planten

De variëteit aan schaduwminnende planten is groot en dus ook de mogelijkheden om daar mee te combineren. Bijvoorbeeld met de grootte en de kleur van de bladeren, met de hoogte en de bloeiwijze van planten en met het maken van combinaties tussen groenblijvende en niet groenblijvende planten. Deze plantencombinaties kunnen worden toegepast in grote of juist in kleine groepen. Volop mogelijkheden dus om een schaduwtuin een sfeervol karakter te geven

Verhoutte klimplanten:

- de klimhortensia, bloeit met witte bloemen van de maand juni tot in juli, heeft een hoogte van 5 tot 10 m
- clematissoorten voor in de schaduw, de clematis bloeit in talrijke kleuren van de maand mei tot in oktober, heeft een hoogte van 2 tot 6 m
- de wilde wingerd, heeft mooie najaarskleuren, heeft wel een hoogte van 8 tot 12 m
- de kamperfoelie, is wel giftig, maar heeft witte of gele bloemen in de maanden juni en ook juli, heeft een hoogte van 3 tot 5 m

In het voorjaar, als het blad nog niet aan de bomen zit, kan de zon door de kale boomtakken heen schijnen. Hierdoor is het mogelijk om een grote verscheidenheid aan voorjaarsbloemen en -bollen in de tuin te planten. Als je hiervoor bollen gebruikt die geschikt zijn voor verwildering, kun je er elk jaar weer van genieten.

Groenblijvende struiken:

- de mahoniestruik, bloeit met gele bloemen in de maanden april en mei, heeft een hoogte van 0,80 tot 1,5 m, deze plant is wel giftig
- de klimop, is een bodembedekker, is wel giftig, heeft in het voorjaar zwartblauwe bessen, heeft een hoogte van 5 cm of 20 m
- de rhododendron, bestaat in talrijke kleuren, bloeit in de maanden mei en juni, is wel giftig, heeft een hoogte van 0,50 m tot 5 m
- de laurierkers, is ook giftig, bloeit met witte bloemen in de maanden mei en ook juni

Vaste planten met een mooi blad:

- de vrouwenmantel, heeft mooie waaiervormige, middelgroene ronde bladeren, 's ochtends en bij regen ziet u fascinerende waterdruppels als kristallen op deze bladeren, heeft een hoogte van 30 tot 50 cm
- de baardiris, bloeit in vele kleuren soms ook tweekleurig in de maanden mei en juni, heeft een mooi decoratief blad, heeft een hoogte van 60 cm tot 1,20 m
- de bonte zegge, behoort tot de grassen, heeft witgestreepte bladeren, is ook groenblijvend en heeft een hoogte van 40 cm

- de dovenetel, heeft gevlekte, getande en eivormige bladeren, heeft een hoogte van 15 tot 30 cm

De vaste planten die bloeien:

- de astilbe, bloeit met witte of rode bloemen van de maand juni tot in september, heeft een hoogte van 20 cm tot 1,20 m
- de akelei, bestaat in talrijke kleuren, bloeit van de maand mei tot in juni, is wel giftig, heeft een hoogte van 40 cm tot 70 cm
- het vingerhoedskruid, bloeit in het roze, rode of wit in de maanden juni en juli, heeft een hoogte van 1 m tot 1,40 m)

En verder:

- Elfenbloem, Epimedium, droge schaduw groenblijvend
- Gebroken hartje, Dicentra, vochtige schaduw niet groenblijvend
- Hartlelie, Hosta, vochtige schaduw niet groenblijvend
- Klimop Hedera, droge schaduw, groenblijvend
- Longkruid, Pulmonaria, droge schaduw groenblijvend
- Pachysandra, Pachysandra terminalis, vochtige/droge schaduw groenblijvend
- Purperklokje, Heuchera, droge schaduw groenblijvend
- Struisvaren, Matteuccia struthiopteris, vochtige schaduw niet groenblijvend
- Tuingeranium, Geranium macrorrhizum, droge schaduw groenblijvend
- Waldsteinia, Waldsteinia, droge schaduw groenblijvend
- Zeeuws knoopje, Aстранtia, droge schaduw niet groenblijvend
- Zenegroen, Ajuga reptans, vochtige/droge schaduw groenblijvend

Help, ze doen het niet!

Een vaak gehoorde klacht bij een schaduwtuin is: "Bij mij wil toch niets groeien onder die grote bomen". Vaak is echter niet de schaduw de grote boosdoener hiervan maar de droogte die onder deze bomen heerst. Bomen nemen op een warme zomerdag enkele duizenden liters water op, dit verdampen ze via de bladeren. Geen wonder dat planten het onder deze bomen zwaar te verduren hebben. Het is mogelijk om onder bomen grote verhoogde bloembedden aan te leggen door middel van een keermuur van ongeveer 30 centimeter hoogte. In deze bedden wordt humusrijke tuinaarde gestort. Voor een speels effect is het mogelijk om meerdere plantenbakken van verschillende hoogtes te maken. Als je helemaal van het droogte probleem af wil zijn is een automatische sproeiinstallatie een uitkomst.

Een ander probleem is voedseltekort. De grond onder grote bomen bevat vaak te weinig voedingsstoffen, belangrijke voedingsstoffen zijn door de bomen opgenomen en de grond is zanderig en arm aan voedsel. Om dit te verbeteren kan er een flinke laag humusrijke grond in de tuin aangebracht worden. Humusrijke grond bevat veel afgestorven plantendelen die een absorberend vermogen hebben. Vocht en voedingsstoffen worden op deze manier voor de beplanting vastgehouden.

Bestrating = identiteit

Terrassen en paden in de tuin hebben niet alleen een praktische functie. Ze zijn ook belangrijk voor de structuur in de tuin. De paden en het terras zijn de eerste stap bij de aanleg of de verandering van een (bestaande) tuin.

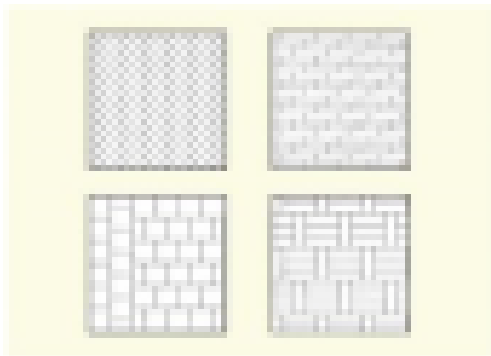
Soorten bestrating

Er zijn diverse soorten bestrating. Beton, grind- en stoeptegels en klinkers hebben als voordeel dat ze een lange levensduur hebben en dat ze qua uitstraling helemaal toegespitst kunnen worden op tuinstijl en sfeer. Er is tegenwoordig zeer veel keus in bestrating. Je kunt kiezen uit een zeer brede collectie, van natuursteen tot en met betonklinkers en van terrastegels tot stoeptegels.

Je kunt kiezen uit bestrating die exclusief, elegant, dynamisch met speels karakter of geluidsarm is. Of bestrating met natuurlijke of Zuid-Toscaanse charme, met draineeropeningen of met topfilterlaag. Wat bestrating betreft, kunt u dus vele kanten op.

Het kiezen van bestrating lijkt op het eerste gezicht misschien niet ingewikkeld, maar toch komt er een heleboel bij kijken. Er moet bijvoorbeeld gelet worden op steenhoogte, voegbreedte, voegmateriaal, trillen, ondergrond en afwatering.

Belangrijk bij bestraten

Een legpatroon van straatklinkers is niet alleen een kwestie van optiek. Op bereiden bestrating speelt dit met betrekking tot de verdeling van de lasten, de stabiliteit en de geluidsontwikkeling een doorslaggevende rol. Op bereiden straten moeten de stenen diagonaal ten opzichte van de hoofdrijrichting worden gelegd. Op die manier worden de lasten gelijkmatig over alle vier steenkanten verdeeld, schuivende en draaiende krachten worden opgevangen, en het geluid dat autobanden bij het rijden over de bestrating maken wordt zoveel mogelijk verminderd.

Voorkom onkruid

Om onkruid te voorkomen is het belangrijk direct na het aanleggen geregeld de tegels te vegen met schoon zand. Het zand komt tussen de spleten en onkruidzaadjes krijgen hierdoor geen kans. Mocht er na verloop van tijd toch nog onkruid naar boven komen dan kan dit het beste weggehaald worden met een onkruidwiedertje. Om alg- en mosgroei te voorkomen is het vegen met schoon zand ook een optie, een andere mogelijkheid is het schrobben met heet water (eventueel met soda).

Stappenplan voor het aanleggen van bestrating

Tuin opmeten

Meet de tuin op met behulp van een landmeter.

Plattegrond tekenen

Maak vervolgens een plattegrond van de tuin op schaal op papier. Teken hier het nieuw aan te leggen pad of terras in.

Uitzetten

Zet de contouren van het nieuwe terras uit met behulp van latjes.

Uitgraven

Graaf het te bestraten deel 15 tot 25 cm uit.

Opvullen

Breng een laag (10 cm dik) aan van gebroken puin of korrelmix. Breng daarop een laag rivierzand aan.

Tip!

Om te voorkomen dat er later onkruid tussen de tegels doorgroeit, kun je de korrelmix afdekken met worteldoek. Doe dat voordat je het zand aanbrengt.

Glad strijken

Strijk het zand glad met een lange lat.

Ondergrond aandrukken

Druk de ondergrond stevig aan met behulp van een plank.

Hoekpunten

Duw op alle hoekpunten een klinker of lat in de grond. Span daar een metseltouwtje tussen. Richt de stenen zo dat het metseltouwtje licht afloopt naar de tuin, 1cm per meter. Breng een rij klinkers of trottoirbanden tussen de hoekstenen/latjes aan, zodat de bovenkant het touwtje net raakt.

Vlak ophogen

Hoog het tussenliggende vlak eventueel op met wat zand. De uiteindelijke bestrating moet net iets hoger liggen dan de rand.

Tip!

Door wat cement door het zand te harken krijg je een stabielere ondergrond. Vooral bij het leggen van gladde natuurtegels is dat aan te bevelen.

Tegels aankloppen

Leg de tegels of klinkers op het zand en klop ze aan met een rubberen hamer. Werk vanaf de randen naar binnen toe. Controleer regelmatig of het geheel waterpas loopt.

Eerst hele tegels

Leg eerst de hele tegels of klinkers. Vul op het laatst pas de ontbrekende stukken op.

Tip!

Met een tegel- of klinkerknipper maak je de stenen precies op maat. U kunt deze bij de bouwmarkt huren.

Zand vegen

Veeg met de bezem los zand over de nieuwe bestrating. Herhaal dit enkele malen en strooi steeds weer wat zand over het tegelwerk. Laat het zand minimaal 1 week liggen, zodat het alle kieren opvult.

Tip!

Met wat water spoelt u het zand makkelijker tussen de kieren. Herhaal dit een paar keer en strooi steeds opnieuw zand over de bestrating.

Onderhoud van bestrating

Bestrating vergt over het algemeen niet zo veel onderhoud. Wel is het aan te raden om de bestrating ieder seizoen schoon te maken om algen en onkruid weg te halen. Het kan voorkomen dat er door de plaats van de bestrating meer algvorming is of dat er veel onkruidontwikkeling is tussen de voegen. In deze gevallen vergt het iets meer onderhoud.

Voor je het weet, heb je groentensoep!

Zodra je doorhebt wat algen nodig hebben om gelukkig te zijn, weet je ook meteen wat je kan doen om ze te beperken. Het kost tijd om de balans in een vijver te vinden, in ieder geval enkele maanden. Even geduld hebben, dus, maar dan heb je ook wat! Wanneer het water eenmaal helder is, zou het zo moeten blijven. Tenminste, zolang het evenwicht niet wordt verstoord en je weer wordt geconfronteerd met groene onderwaterwolken.

Algen kun je laten verhongeren door ze geen voedingsstoffen te geven:

- Rottende plantendelen zijn voor algen een koningsmaal, dus weghalen.
- Pot waterplanten om dezelfde reden niet op in aarde waaraan meststoffen of turf zijn toegevoegd. Gebruik in plaats daarvan speciale grond voor vijverplanten die je afdekt met een laagje grit of kiezels.
- Vijverplanten heb je sowieso nodig omdat ze overtollige mineralen etc. uit het water filteren.
- Geef de vissen niet te veel eten en zorg ervoor dat het er niet te veel worden
- Gebruik regenwater om de vijver bij te vullen in plaats van kraanwater. Als dat niet mogelijk is, laat het water dan met een dun straaltje erin lopen. Hierdoor komt er meer zuurstof in het water en wordt het evenwicht niet verstoord.

- Voeg zuurstofplanten aan de vijver toe.
- Installeer om dezelfde reden een kleine pomp/fonteintje.
- Draadalg kun je met de hand, een stok of schepnet uit de vijver halen.
- Zorg voor schaduw, bij voorkeur door het gebruik van planten als waterlelies en lisdodde. Streef ernaar dat minstens 50% van het wateroppervlak is bedekt. Schaduw door een boom kan natuurlijk ook, maar let er dan op dat er geen bladeren/bloemen in het water blijven drijven.
- Controleer ieder voorjaar het PH-gehalte van het water. Laat dit bij voorkeur neutraal zijn.

Een te hoog basisch gehalte kan het gevolg zijn van beton of cement aan de waterkant. Een te hoge zuurgraad wijst op een te veel turf in de omgeving van de vijver (een probleem dat veel bij veengrond voorkomt).

- Lok het dierenleven je vijver in.

En als dat allemaal niet helpt:

- Voeg stro aan het water toe. Naarmate dit verrot onttrekt het nitraat aan het water. Dit is een belangrijke voedselbron voor algen. Haal het er altijd na 6-8 weken uit, anders is het voor niets geweest.
- Watervlooien (Daphnia) voeden zich met algen. Dit kan alleen in visloze vijvers!
- In kleinere vijvers kan een filter worden geplaatst, zowel mechanische als biologische.

Als zelfs dat niet helpt (maar alleen dan!):

- Tuincentra verkopen anti-alg chemicaliën. Gebruik er nooit meer van dan op de verpakking is aangegeven. Zodra dit niet wordt toegevoegd, komen de algen terug.

Nog wat algemene tips met betrekking voor een goede balans in je vijver:

- Zorg voor minimaal een halve dag zonlicht op je vijver.
- Een vijverdiepte van tenminste 75 cm. en een oppervlakte van minimaal 3,5 vierkante meter is ideaal.
- Kleine vijvers kennen grotere temperatuurverschillen. Dit maakt het vinden van balans vrijwel onmogelijk. Ze moeten ook vaker worden bijgevuld, met regenwater.

De koning van de zomer plant je nu!

Hoe later in het seizoen, des te sterker is het aroma van aardbeien. Geïmporteerde aardbeien zijn vrijwel het hele jaar verkrijgbaar. Geïmporteerde aardbeien geuren nauwelijks en ook de smaak hiervan is meestal aan de waterige kant.

Dit heeft niets te maken met het land van herkomst, maar is uitsluitend een gevolg van het ras. Aardbeien die in december tot en met maart in de winkel worden aangeboden, komen uit zonnige streken zoals Spanje, Israël en Californië. Aardbeien van Nederlandse bodem worden geteeld: of onder glas (koude bak) of in de volle grond. Aardbeien eten uit eigen tuin of van eigen balkon is een heel andere ervaring. Het eten van aan de plant gerijpte aardbeien brengt pas het grote verschil aan het licht ten opzichte van de commercie-aardbei. De 'van eigen huis'-aardbeien zijn sappiger, fruitiger en zoeter van smaak. Als je inmiddels het water in de mond loopt, is het nu tijd eens wat aardbeienplantjes in uw tuin of in een bak op het balkon te planten.

De aardbei (*Fragaria vesca*) behoort tot de familie van de rozen (*Rosaceae*). De bloem van de aardbei lijkt nog het meest op die van de meidoorn. Na bestuiving verdikt de bloembodem zich tot vrucht. Onder de vuurrode glans van de vrucht gaat voor het grootste deel water met suikers schuil. De zaden bevinden zich als gelige pitjes op de buitenkant van het vruchtvlees.

Er zijn heel veel aardbeirassen. Het begrip 'ras' is vergelijkbaar met variëteit. Een ras (en ook een variëteit) ontstaat uit zaad na kruisbestuiving. Door kruisen hoopt de kweker een soort te vinden die voldoet aan een of meer specifieke eisen, zoals bijvoorbeeld ziektevrij zijn, grootte, smaak of kleur van de vrucht.

Ook kan er geselecteerd worden op tijdstip van verschijnen van de vrucht en het rijp worden. Er zijn aardbeien om in de tuin te planten en er zijn enkele klimmende en hangende soorten. Door deze selecties zijn rassen in te delen in vroege, middelvroege en late aardbeien.

Een specifiek ras met zijn eigenschappen kan daardoor in dat land geteeld worden, waar op zeker moment de klimatologische omstandigheden ervoor het gunstigst zijn. Vandaar dat het mogelijk is om het hele jaar door aardbeien te kopen. Voor de tuin en het balkon kan dus ook het aardbeienzeizoen langer zijn dan alleen maar de oogstperiode juni - juli. Het is een kwestie van meer rassen aanplanten.

Aardbeirassen ingedeeld naar tijdstip van oogstrijpheid:

vroege rassen mei - juni:

- * 'Gorella' (grote vrucht en sappig)
- * 'Glasa' (grote vrucht, smaak matig)
- * 'Regina' (vrucht middelgroot, goede smaak, sappig)

middelvroege rassen juni - juli:

- * 'Senga Sengana' (vrucht zeer groot, smaak goed)
- * 'Vola' (vrucht tamelijk groot, fris van smaak)
- * 'Senga Gigana' (vruchten zeer groot, smaak goed)
- * 'Gigantella Maxim' (vrucht heel groot, sappig, smaak redelijk)

late rassen juli - oktober:

- * 'Redgantlet' (vrucht tamelijk groot, smaak tamelijk goed)
- * 'Talisman' (vrucht groot, sappig en goede smaak)
- * 'Elista' (vrucht groot, sappig en friszuur)

doordragende rassen juli - november:

- * 'Ostara' (vrucht tamelijk groot, sappig, goede smaak)
- * 'Revada' (vrucht middelgroot, friszuur, matige smaak)
- * 'Rabunda' (vrucht groot, fris, matige smaak)

Speciaal geschikt voor balkon of terras:

hangaardbei juni - oktober:

- * 'Roter Regen' (vrucht middelgroot, sappig, goede smaak)

klimaardbei juni - oktober:

- * 'Bakker's Kingsize' (vrucht middelgroot, sappig, goede smaak)

Planten van aardbeien

De gebruikelijke planttijd valt vanaf eind augustus tot en met september. Vochtig en koel weer en nachten met dauwvorming zijn het beste tijdstip om de jonge planten uit te planten. Aardbeien zaaien kan vanaf juni.

Voor vollegrondcultuur moet voorafgaande aan het planten de grond goed bewerkt worden. Zorg voor een fijn-kruimelige grond die bemest is met oude verteerde stalmest en waar doorheen wat turfmoel is gemengd. Een goede grondbewerking en bemesting is echt noodzakelijk, omdat de aardbeien minstens twee jaar op dezelfde plaats blijven staan. Kies in de tuin een zonnige plek om het aardbeienbed te maken.

Handig is om de aardbeiplantjes op 'ruggen' te planten. Dit zijn langgerekte, trapeziumvormige grondlichamen, die naast elkaar worden aangelegd. Voor de breedte van zo'n rug kan ongeveer 35-40 centimeter worden aangehouden. Daartussen komen dus 'dalen', die als functie hebben dat hierin later een ruime hoeveelheid water kan worden gegoten. Aardbeien zijn liefhebbers van een zeer vochtige ondergrond. Dek de 'ruggen' en 'dalen' af met zwarte, plastic folie om de vochtigheid van de grond blijvend goed te houden. Langs de randen moet het folie worden vastgezet. De jonge plantjes worden op de ruggen geplant. Snij hiervoor met een scherp mes een opening in de folie. Een kruisvormige insnede volstaat. Plant op een onderlinge afstand van 25-30 centimeter. Nogmaals, zorg voorafgaande aan het planten voor een vochtige bodem! Het voordeel van een met folie afgedekte bodem is zonder meer dat deze ook onkruidvrij blijft en dus veel wieden bespaart. Prik wel een aantal gaten in de folie bij de dalen; het regenwater moet immers ten goede komen aan de planten.

Voor de eerste keer kunnen planten worden gekocht. Misschien ook kunt u planten krijgen van iemand die al aardbeien heeft. Probeer dan jonge plantjes te krijgen van rijk dragende 'moederplanten'. Wanneer u eenmaal zelf planten hebt, kunt u al in het eerste en zeker in het tweede jaar zelf van moederplanten jonge plantjes winnen. Wees kritisch en neem dus alleen plantjes van de beste, rijk dragende moederplanten. Merk die planten die een rijke oogst te zien geven. Neem daarvan de jonge plantjes om verder mee te gaan.

Op dit plaatje is te zien waar de jonge plantjes naast de moederplant moeten worden losgeknipt. Neem ten hoogste de eerste twee plantjes vanaf de moederplant om uit te planten. De andere plantjes zijn 'achterblijvers'.

Als aardbeien in pot worden geplant, dan is een goed grondmengsel onontbeerlijk om een goed resultaat te bereiken. Neem een humeuze potgrond en verrijk die met een GFT-compost. De verdere behandeling is gelijk aan die van vollegrondaardbeien. Ook hiervoor geldt een zonnige plaats en op tijd water geven.

Verzorging en oogsten

Wanneer het bed met aardbeien niet is afgedekt is met folie, moet de grond regelmatig worden losgehouden en onkruidvrij gemaakt. Zolang de planten niet bloeien, kan dit met een schop of handschoffeltje gebeuren. Zodra de bloemen verschijnen, mag er niet meer geschoffeld worden. Het onkruid moet dan met de hand worden geraapt. Als de eerste vruchten verschijnen, is het raadzaam om stro te leggen, zodat de vruchten schoon blijven en niet gaan schimmelen.

Aardbeien zijn rijp als ze helemaal rood zijn. Tussentijds knippen in de vrucht is uit den boze. Door knippen ontstaan beurse plekken die uiteindelijk tot verrotting van de vrucht leiden. Pluk aardbeien met een schaar! Knip het stengeltje boven de (groene) kelkblaadjes door. Leg de vruchten zorgvuldig naast elkaar. Door stapelen

ontstaan beurse plekken, waardoor de aardbeien niet zo lang goed blijven. Bij goed weer moet zeker elke twee à drie dagen worden geoogst. Al tijdens de oogstperiode vormt de plant ranken, waaraan jonge plantjes verschijnen. Neem deze in de periode van oogsten weg door ze af te knippen. Aan het eind van de oogsttijd kunnen de ranken worden aangehouden en de nieuwe plantjes geselecteerd. Vanaf het moment van aanhouden van de ranken is het noodzakelijk de planten op het bed bij te mesten. Neem hiervoor speciale aardbeienmest of maak een mengsel van turfmoel en compost. Werk dit zo dicht mogelijk bij de planten in de grond.

Dek voor de winter invalt de aardbeien planten af door opnieuw turfmoel en compost aan te brengen. Voorkom dat bladeren onder de turfmoel terechtkomen. In het voorjaar is een gift van superfosfaat en patentkali in gelijke delen gewenst. 50-60 gram per vierkante meter is voldoende. Doordragende aardbeirassen in juni - juli nogmaals een zelfde mestgift geven. In water oplossen van de meststof is handig, wanneer planten in pot of bak staan. Gebruik absoluut geen stikstof houdende meststoffen. De vruchten worden er waterig van en rotten sneller.

Ziekten en plagen

Lijsters, merels, spreeuwen en mussen (en schildpadden?!) lusten ook graag aardbeien. Helaas bepikken deze vogels de vruchten wanneer ze rijp zijn. Om schade te voorkomen kan een transparante, plastic folie over het bed heen worden gezet. Zonder openingen bij de bodem, want die plekje hebben vogels snel gevonden. Als je een vogelnet wilt gebruiken, moet je je erop voorbereiden dat je wel eens met hun pootjes verstrikt geraakte vogels uit het net moet halen. In het ergste geval zijn ze dood. Door dorst, maar vooral door uitputting.

- Op oudere en meestal de buitenste bladeren kan de paarse bladvlekkenziekte (*Alternaria alternata*) optreden. De aantasting gaat gepaard met de vorming van ronde of ovale donkerbruine plekken, die zich concentrisch uitbreiden. Bestrijding met behulp van een zwavelhoudend middel, zoals Sulphon, kan een goed resultaat opleveren.
- De rode bladvlekkenziekte (*Diplocarpon earlinaum*) tast blad en stengels aan. De aantasting uit zich in paarsrode vlekken en het centrum wordt bruin en sterft vervolgens af. Regelmatig bespuiten met Vital kan de aantasting onderdrukken.
- Verschijnen er witte vlekken op het blad, dan is er sprake van de witte vlekkenziekte (*Mycosphaerella fragariae*). Verwijderen van het blad is ook dan voldoende of gebruik een koperhoudend bestrijdingsmiddel.
- Een veel voorkomende aantasting is aardbeienmeeldauw (*Sphaerotheca macularis*). Zoals de naam al aangeeft, komt er een witte waas over stengels, bladeren en vruchten te liggen. Behandeling met een zwavel bevattend middel, bij voorbeeld Eupareen-M of Sulphon, is dan noodzakelijk om de plant te redden.
- Een veel optredende aantasting onder aardbeien is de grauwe schimmel (*Botrytis cinerea*). Meestal worden de bladeren aangetast als gevolg van langdurig vocht op of onder de bladeren. Verwijder zo snel mogelijk het aangetaste blad.
- Aantasting door de aardbeibloesemkever (*Anthonomus rubi*) is goed waar te nemen als de bloemknoppen verwelken. Het zwarte snuitkevertje vreet aan de bloemstelen, waardoor verwelking, omknikken van de bloemsteel en afsterven het gevolg is. Het kevertje is te bestrijden met Spruzit.

Ernstig is het gesteld wanneer leerrot toeslaat. Deze aantasting beperkt zich niet alleen tot de bladeren, maar strekt zich ook uit over de vruchten en stengels. Kenmerk zijn de rubberachtige plekken op blad en stengel. Verwijder de plant helemaal als deze ziekte optreedt. Bij aantasting van meer planten moet het hele bed worden opgeruimd. En plant daarna niet binnen vijf jaar weer aardbeien op dezelfde plek.

Hooikoorts

Hooikoorts is het synoniem voor snotteren, tranende ogen, jeuk en onstuimige niesbuien. Als je van tuinieren houdt, heb je er nog extra last van! Een afdoende remedie is er niet maar wel zijn er manieren en geneesmiddelen om de klachten te verlichten.

Pollenplaag

Hooikoorts is een vorm van allergie. Hooikoortspatiënten zijn overgevoelig voor pollen ofwel stuifmeel van bepaalde struiken, bomen en planten. Typisch voor hooikoorts is dat je er niet het hele jaar door last van hebt. Het hooikoortsseizoen hangt samen met de bloeitijd van bepaalde soorten struiken, bomen en planten. De seizoensgebonden kwaal duurt meestal van maart tot september.

Symptomen

Hooikoorts wordt gekenmerkt door een waterige loopneus, wilde niesbuien, opgezwollen en geïrriteerde ogen. Ook kan er sprake zijn van jeuk aan het gehemelte en rond de mond. Bij een heftige vorm kan hooikoorts soms overgaan in astma.

Weersinvloeden

Niet alleen de mate van stuifmeelproductie speelt een rol bij hooikoorts. Ook het weer heeft veel invloed op de mate van gevoeligheid. Zo zal een lange, droge en warme lente en/of zomer meer klachten geven: de planten bloeien dan eerder en langer. Ook winderige en droge dagen verergeren de kwaal. Koele, natte, vochtige en windstille dagen zijn relatief het meest gunstig.

Pollenkalender

Hooikoorts is globaal te verdelen in drie soorten allergie: overgevoeligheid voor het stuifmeel van bomen, van grassen en van een aantal wilde planten. Het kan zijn dat je voor één groep gevoelig bent of voor allemaal.

Bomen:

In volgorde van bloeiperiode (kan jaarlijks met een paar weken wisselen) zijn de volgende bomen en struiken vooral in het vroege voorjaar (januari tot mei) verantwoordelijk voor niezen en snotteren: hazelaar, els, es, berk, wilg, populier, ei.

Grassen:

Niet alle grassen veroorzaken hooikoorts: slechts 29 van de 140 soorten. De bloeiperiode van grassen volgt die van de bomen op. Het stuifmeel wordt verspreid in de periode mei tot september met juni als topmaand.

Wilde planten:

Binnen deze groep domineren soorten als zuring, weegbree, brandnetel, melganzevoet en bijvoet.

Hooikoorts temperen

helaas is er geen middel dat je kan genezen van hooikoorts. Wel zijn er heel wat middelen in de handel om de bijkomende klachten te verminderen. Op doktersrecept zijn er injecties, neussprays, tabletten en oogdruppels verkrijgbaar. Daarnaast worden er ook (homeopathische) middelen zonder recept via drogist of apotheek verkocht. Je moet er vroeg bij zijn om optimaal te kunnen profiteren van de werking van dergelijke middelen

Praktische tips

- Blijf op dagen met een hoge waarschuwing zoveel mogelijk binnen en stel het werken in de tuin of het maken van uitstapjes uit.
- Plan buitenactiviteiten zoveel mogelijk op regenachtige of vochtige dagen, dan is de pollenconcentratie relatief laag.
- Draag op dagen met veel zon en wind een zonnebril.

- Rijd in de auto niet met open ramen en gebruikt liefst geen blower.
- Was, na een dag in de buitenlucht, voor het slapengaan je haren en laat gedragen kleding niet in de slaapkamer rondslingeren.
- Laat een boeket bloemen niet te lang binnen staan. Zet het buiten of doe het weg.
- Vermijd rokerige ruimten.
- Vier vakantie in het hooggebergte of aan zee. Ga liever niet kamperen.
- Creëer een pollenarme tuin

Een pollenarme tuin

Als je last van hooikoorts hebt, kun je deze planten maar beter niet in je tuin zetten:

- Bomen en heesters: berk, blazenstruik, kastanje, els, esdoorn, fluweelboom, hazelaar, goudenregen, populier, pruikenboom, meidoorn, toverhazelaar, vuurdoorn, Sobaria, Tamarix, vlinderstruik, hertshooi
- Een- en tweejarigen: amarant, muurbloem, vingerhoedskruit, strobloem, bijenvoer, Reseda, wonderboom
- Vaste planten: Artemisia, duizendblad, geitenbaard, valeriaan, moerasspirea, kattenstaart, schijnpapaver, guldenroede, lisdodde, ereprijs
- Bollen en knollen: sierui, tulp.

Geen moestuin, toch alle lof!

Het telen van witlof in de volle grond vraagt veel ruimte. Als je die niet hebt, kun je toch lof oogsten. Dat werkt zo:

De teelt start met het zaaien van in een klein potje.

De witlofplantjes zijn verspeend vanuit het zaakistje naar bloempotjes van 10,5 cm

De plantjes kunnen nu lekker groeien.

Zet de plantjes steeds een beetje verder uit elkaar.

In november snijd je de krop 2 cm boven de grond af. Daarna zet je de potjes op een donkere plek (zoals de kruipruimte of een kelder).

De kropen zullen opnieuw gaan groeien. Door het ontbreken van licht blijven ze wit.

Dat de wortels door het potje heen groeien is geen probleem.

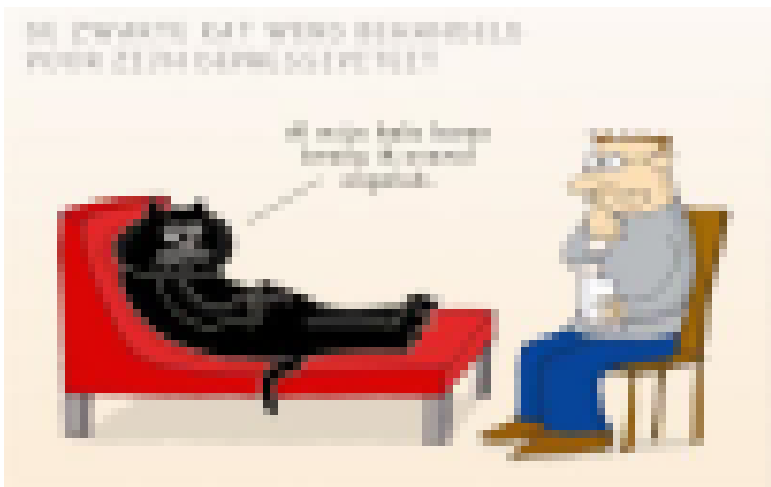

De witloofkropjes zijn nu halverwege.....

Allemaal beesjes: De kat als ongeluksbrenger

De een vindt het een schijnheilig, wreed en afstandelijk beest. De ander houdt juist van hem om zijn zachtheid, zijn gratie en zijn intelligentie. Geen huisdier wordt zo zwart/wit beoordeeld als de kat. Deze ambivalente houding van de mens heeft het dier zowel zegen als ramspoed gebracht.

Misschien heeft het ermee te maken dat, volgens sommige wetenschappers, het niet de méns is die ervoor gekozen heeft om de kat als huisdier te nemen, maar dat het juist andersom is. De kat koos voor de mens. Dat is niet alleen een grappige, maar misschien ook een aannemelijke theorie. De warmte en behaaglijkheid van ons kampvuur én het daar bereide voedsel zouden de kat hebben aangetrokken.

Zoals jullie misschien al weten, ben ik een grote fan van het verschijnsel Kat. Twee van deze fenomenen hebben hun intrek in ons huis genomen en leven zich nu uit op bank, behang en vloerbedekking. Mijn liefste en ik tolereren dat, want zeg nou zelf: die grote ogen, die gespitste oortjes, die prachtige pluimstaarten, poezelige pootjes en pronte kontjes. Daar kun je toch gewoon geen weerstand aan bieden?

Helaas kunnen een heleboel mensen dat wel, en lopen er veel verwaarloosde en mishandelde poezen rond. Daarom zijn wij lid van de Haagsche [Stichting Kattenzorg](#). Zij doen veel goed werk en kunnen altijd hulp gebruiken. Steun hen, of een vergelijkbare vereniging bij jou in de buurt.

Huis en personeel

Is het niet zo dat veel kattenkenners zeggen dat de kat zich niet zozeer aan de mensen hecht maar des te meer aan hun huis? En worden wij door hem niet beschouwd als zijn 'personeel'? Een hond is een joris goedbloed, die zijn hele wel en wee overgeeft aan zijn baas. Maar de kat? Als puntje bij paaltje komt, kan die zich prima redden in zijn eentje. Wij mensen maken hem het leven alleen gemakkelijker. Maar hij geeft ook weer terug.

Wij merkten namelijk al snel dat de kat ons afhielp van lastige knaagdieren. Met het 'voor wat hoort wat' zat het wel 'snor'. Mooie reden voor kat en mens om een verbond aan te gaan. Legenden en sagen over de relatie tussen mens en kat gaan terug tot 3000 v.C. Maar het feitelijke samengaan is waarschijnlijk al veel eerder gebeurd.

Tempels en mijnen

In het oude Egypte waren katten heilig maar daarnaast populair als huisdier. De godin Bastet werd vereerd in de vorm van een kat. Zij was de beschermster van de vruchtbaarheid en de muzikaliteit. Ook de zonnegod Ra kon zich als kat manifesteren. In de tempels liepen katten rustig rond. Of ze werden gedood en gemummificeerd als offerande voor de goden. Zo populair waren ze, dat het streng verboden was om katten buiten de grenzen van Egypte te brengen. Hoe de kat Europa is binnengekomen, is dan ook niet met zekerheid te zeggen. Verondersteld wordt, dat de Feniciërs de tamme kat Europa in hebben gesmokkeld. Ze zouden katten hebben meegenomen tijdens hun zeetochten naar de tinmijnen in het Engelse Cornwall.

Brenger van kommer en kwel

Door de eeuwen heen is de kat met wantrouwen bekeken. De kat heeft het als mogelijke brenger van kommer en kwel zwaar te verduren gehad. De oude Hebreërs geloofden dat zij in de asresten van gecremeerde zwarte katten demonen konden zien. Ook in Europa was de zwarte kat niet veilig. Heksen en duivels zouden van gedaante kunnen veranderen in zwarte katten. En, nog enger, hij zou je ziel kunnen inademen. De heksenvervolging in Engeland en in de Lage Landen was dan ook mede gericht tegen zwarte katten.

De oude Kelten hadden er eveneens een handje van. Zij verbrandden katten als voorwerpen van verering. Ze dachten dat zij hierdoor de duivels, die volgens hen huisden in deze arme dieren, zouden verjagen. En dan die groene ogen. Die moesten wel de kijkers zijn van Satan zelf. Om nog maar te zwijgen over de stille, sluipende kattengang. Om de rillingen van te krijgen, toch?

Knetterende vacht

De vacht van de zwarte kat heeft een hogere elektrische spanning dan die van zijn anders gekleurde soortgenoten. Wanneer de lucht erg droog is, of als het onweert, kan de vacht statisch zijn en knetteren. Deze eigenschap boezemde de mensen vroeger angst in. Kortom, zwarte katten kregen van alles en nog wat de schuld. Van zwarte gal en kliergezwollen, van pest en andere ellende. De vergeldingen waren ronduit te gruwelijk om over na te denken.

De wreedheden tegenover zwarte katten - uit bijgeloof of zelfs als volksvermaak - gingen door tot in de negentiende eeuw.

Ook nu nog wordt een zwarte kat in relatie gebracht met ongeluk. In asiëls zijn het altijd de zwartjes die niet worden opgehaald. Volkomen onterecht. Want juist zij zijn het liefst en aanhankelijkst, als ze goed worden behandeld.

Help!

Kom je tijdens het wandelen door mijn website een link tegen die het niet doet? Staat er informatie op die je niet duidelijk geformuleerd vindt? Heb je ideeën voor nieuwe onderwerpen? Laat het me weten!

De beste reclame is mond-op-mond reclame. Ik zou het erg op prijs stellen als je me een beetje op weg helpt en de mensen in je omgeving wijst op mijn site, zadenaanbod en nieuwsbrief! Ook als je andere ideeën hebt over het promoten van Tuinkabouter, hoor ik het graag van je...